

Կարգավորումն այլընտրանքային էներգետիկայի ոլորտում

Ներառյալ գուտ քանակի հաշվարկը և խթանիչ սակագները

«ՀԾԿԱԱ» էներգետիկայի ոլորտի կարգավորող մարմինների
համագործակցության ծրագիր:

Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովը և Այովա նահանգի (ԱՄՆ) հանրային ծառայությունների
խորհուրդը

Ջեկուցող՝ Ջոն Փիրս
Հանրային ծառայությունների
մասնագետ

Այովայի հանրային
ծառայությունների խորհուրդ
17 հունիսի, 2010թ.

Խթանիչ սակագներ

- Խթանիչ սակագները կիրառվել են Եվրապայում:
- Այդ գաղափարը ներկայում ուսումնասիրվում է ԱՄՆ-ում:
- Այնուամենայնիվ, նախատեսված «արտադրական արժեքի» քաղաքականությունը, նման սակագների կիրառման մեծ խոչընդոտ կարող է հանդիսանալ ԱՄՆ-ում:
- Չինք ընդունելով Այովայի նախկին փորձը, խթանների սահմանման և «արտադրական արժեքի» կիրառման մասով, ԷԿԴՅ որոշումներն ու դաշնային օրենսդրությունը կարող են ընդգրկել քաղաքականության նոր դրույթներ:
- Այլ կերպ ասած, խթանիչ սակագների նման մեխանիզմները պետք է ապահովվեն համապատասխան օրենսդրական պահանջների կիրառմամբ և մրցութային կարգով ընկերություններում գնումների իրականացման օգնությամբ:

Խթանիչ սակագներ

- Խթանիչ սակագները կիրառելի դրույքաչափերի ապահովման մեխանիզմ են:
- Խթանիչ սակագները հիմնված են ներդրումային ծախսերի ու եկամտի վրա, որն անհրաժեշտ է վերականգնվող էներգիա արտադրողին, ի համեմատ գնողի համար սահմանված «արտադրական արժեքի»:
- Տարբեր տեխնոլոգիաների համար նախատեսված են տարբեր խթանիչ սակագներ:
- Վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում ներդրումային ծախսերի ու եկամուտների հատկորոշման պոտենցիալ մեթոդներից են.
- վերականգնվող էներգետիկայի ծրագրերի ծախսերի ու եկամուտների ուսուսմնասիրություն (ըստ հնարավորության ու առկա տվյալների):
- Խթանիչ սակագնային դրույքաչափերի սահմանում մրցույթով:

Այովա նահանգի փորձը

Դրույքաչափերի սահմանման սկզբունքները.

- Վերաբերում են որոշ տեսակի արտադրողներին (ներառյալ վերականգնվող էներգետիկային):
- Նոր արտադրական հզորությունների համար դրույքաչափերի սահմանման սկզբունքները որոշվում են նախապես, մինչև արտադրության հիմնադրումը, սակայն կիրառվում են հետագա սակագնային հայտերում:
- Նոր արտադրական հզորությունների ավելացման ռիսկի նվազեցում:
- Դրույքաչափերի սահմանման սկզբունքները կարող են ընդգրկել.
- Արտադրական ներադրումային ծախսերի սահմանաչափ (այսինքն՝ սահմանաչափը չգերազանցող ծախսերը հաշվի չեն առնվում ընկերության հաջորդական հայտերում):
- Եկամտաբերությունը, որը համապատասխանաբար հաշվի է առնվում տվյալ ընկերության հետագա հայտերում:
- Այովա նահանգում ներդրված 3,620ՄՎ ընդհանուր հզորության քանու էներգիայի ավելի քան 40%-ը հանդիսանում է նահանգի ընկերությունների սեփականությունը:

Այովա նահանգի փորձը

Պետության կողմից տրված հարկային արտոնություններ.

- Հարկային ծրագրեր. վերականգնվող էներգետիկայի ծրագրերի համար պետական վարկային ծրագրերի նախատեսում.
- 1 կՎ քամու էներգիայի համար 1 ԱՄՆ ցենտ հաշվարկով կամ
- 1կՎ քամու կամ այլ աղբյուրներից ստացված էներգիայի համար 1.5 ԱՄՆ ցենտ
- Ազատում հարկերից. ազատում է վերականգնվող էներգիա արտադրողներին պետական տուրքերից ու շահութահարկից,

Ցածր տոկոսադրույքով վարկային ծրագրեր.

- Այլընտրանքային էներգետիկ աղբյուրների ֆինանսավորման ծրագրեր. վերականգնվող էներգիայի արտադրական սարքավորման գնման համար վարկի ընդհանուր գումարի 50%-ի տրամադրում (մինչև 1 միլիոն ԱՄՆ դոլար) 0%-ով:

Այովա նահանգի փորձը

Ջուտ քանակի հաշվարկ.

- Այովա նահանգում զուտ քանակի հաշվարկի կանոնը ի սկզբանե կազմել է Այլընտրանքային էներգետիկ աղբյուրների խթանման ծրագրի մի մասը.
- Ջուտ քանակը սահմանվում է որպես «վաճառված կամ գնված էլեկտրատեներգիայի զուտ քանակի հաշվարկ մեկ հաշվիչով» (համեմատելով արտահոսող կվ/ժամ քանակը ներհոսող կվ/ժամ քանակին)
- Հաշվարկվում է որպես ընկերության կողմից մանրածախ գնված քանակ,
- Դիտարկվում է որպես չափման մեխանիզմ,
- Նախատեսված է վերականգնվող էներգիա արտադրող փոքրածավալ հզորությունների համար, որոնք ստեղծվել են բաժանորդների կողմից սեփական կարիքները հոգալու համար:
- Ջուտ հաշվարկի իրականացումն ըստ Այովա նահանգում կիրառվող ընթացակարգերի.
- Ջուտ հաշվարկը սահմանափակված է 500կՎ մեկ բաժանորդի համար քանակով (եթե արտադրությունը գերազանցում է 500 կՎ ծավալը, ապա քանակը հաշվարկվում է համամասնորեն)
- Եթե ընկերությունը արտադրել է լրացուցիչ էլեկտրատեներգիա, ապա այդ լրացուցիչ քանակը զուտ հաշվարկվող նախատեսվում է հաջորդ ամիսների համար, այլ ոչ թե գնվում է «արտադրական արժեքով»:

Այովա նահանգի փորձը

ԱԿԴՅ կողմից Այովա նահանգի այլընտրանքային էներգետիկ աղբյուրների զարգացման խթանների ապահովման ծրագրի դադարեցումից հետո՝ 1997թ-ին, Այովան նույնպես փորձել է գտնել այլ խթանիչ միջոցներ՝ վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի զարգացմանը նպաստելու համար.

- Զուտ քանակի հաշվարկ,
- Պետական հարկային արտոնություններ,
- Ցածր տոկոսադրույքով տրամադրվող վարկեր,
- Դրույքաչափերի սահմանման նոր սկզբունքներ:

Դաշնային կառավարության կողմից լրացուցիչ խթանների ապահովումը

Դաշնային կառավարության կողմից վերականգնվող էներգետիկային ուղորտում նույնպես առաջարկվել են հարկային խթաններ.

- Արտադրական վարկեր (ԱՎ). վարկերի հաշվարկման մեթոդը թույլ է տալիս վերականգնվող աղբյուրներից էլեկտրաէներգիա արտադրողներին պահանջել 2.1 \$ ցենտ վարկային ֆինանսավորում՝ արտադրված յուրաքանչյուր կիլովատի համար, 10 տարի ժամանակահատվածով:

- Ներդրումային վարկեր. դաշնային կառավարության կողմից միանվագ տրամադրվող վարկեր՝ վերականգնվող էներգիայի արտադրական միջոցների ներդրումային ծախսերի փոխհատուցման համար:

- Արագացված մաշվածություն. վերականգնվող էներգիայի արտադրական միջոցների մաշվածության հնգամյա հաշվարկ, որի արդյունքները հաշվի են առնվում դաշնային եկամտահարկի հաշվարկում:

Նահանգների կողմից ընտրված այլ խթանիչ միջոցները

Վերականգնվող էներգետիկայի զարգացմանը նպաստելու նպատակով՝ նահանգները ընտրեցին այլ մեթոդներ.

- Վերականգնվող էներգետիկայի ստանդարտների փաթեթ (ՎԷՍ), որը պահանջում էր, որ բաժանորդներին վաճառված էլեկտրաէներգիայի մի մասը պետք է մատակարարվեր վերականգնվող աղբյուրներից:
- Էկոլոգիական (կանաչ) գների սահմանման ծրագրեր, որոնք պահանջում էին ընկերություններից վաճառել վերականգնվող աղբյուրներից ստացված էլեկտրաէներգիան բաժանորդներին՝ անկախ ընկերության նկատմամբ կիրառվող ՎԷՍ պահանջներից:
- Զուտ քանակի հաշվարկ, որը թույլ էր տալիս համեմատել բաժանորդային վերականգնվող կվ/ժամ էլեկտրաէներգիայի բաժնեմասը ընդհանուր կվ/ժամ սպառված էլեկտրաէներգիային:
- Հարկային խթաններ՝ հարկային արտոնություններ:

Զարգացման խթանիչ դրույքաչափեր

- Ըրոշ նահանգներ (ներառյալ՝ Այովան) պահանջեցին իրենց ընկերություններից վերականգնվող էներգիան գնել խթանիչ դրույքաչափերով, որոնք պետք է լինեին «արտադրական արժեքից» բարձր:
- Ի սկզբանե, խթանիչ դրույքաչափերը ներկայացվել ու հաստատվել էին էներգետիկային կարգավորման դաշնային հանձնաժողովի (ԷԿԴՅ) կողմից:
- 1990-ների վերջին ԷԿԴՅ-ն փոխել է իր քաղաքականությունը և սահմանել, որ նահանգները (ինչպես նաև Այովան) չեն կարող պահանջել ընկերություններից վերականգնվող էներգիայի համար վճարել «արտադրական արժեքից» ավելին:
- ԷԿԴՅ նաև սահմանել է, որ նահանգները կարող էին ընկերությունների համար սահմանել վերականգնվող էներգիայի գնման քվոտաներ:

ԱՄՆ օրենսդրության պահանջները

- 1978թ-ին ԱՄՆ դաշնային կառավարությունն ընդունել է Հանրային ծառայությունների կարգավորման քաղաքականության մասին օրենքը (այսուհանդերձ՝ ՌՕԿՔ օրենքը կամ Օրենքը)
- Օրենքը պահանջում է ընկերություններից ապահովել համագործակցությունը վերականգնվող աղբյուրներից էլեկտրաէներգիա արտադրողների հետ և նրանցից գնել արտադրված էլեկտրաէներգիան «արտադրական արժեքով»:
- «Արտադրական արժեքը» արտացոլում է այն ծախսերը, որոնք անհրաժեշտ են ընկերությանը նույն էլեկտրաէներգիան արտադրելու կամ այլ արտադրողից այն գնելու համար:
- Որոշ նահանգներում եկել են այն եզրակացության, որ «արտադրական արժեքը» չի սահմանվել այնպիսի մակարդակի վրա, որը կխթաներ վերականգնվող էներգետիկայի զարգացմանը:

Զոկուլյցի թեմաների ամփոփ նկարագիր

- ԱՄՆ օրենսդրության պահանջները
- Զարգացման խթանիչ դրույթաչափերը
- Նահանգների կողմից ընտրված այլ խթանիչ միջոցները
- Դաշնային կառավարության կողմից լրացուցիչ խթանների ապահովումը
- Այովա նահանգի փորձը
- Խթանիչ սակագները

Հարցեր

Զոն Փիրս

Այովա նահանգի հանրային ծառայությունների խորհուրդ

john.pearce@iowa.gov

ՀԾԿԱԱ (NARUC) էներգետիկայի ոլորտի կարգավորման համագործակցության
ծրագիր

Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովը և Այովա նահանգի (ԱՄՆ) հանրային ծառայությունների խորհուրդը